

komme Arvefæsterne til gode. Resten af de paagældende Arvefæstere, altsaa 44, der til sammen svarede en Afgift af 156 Tdr. 3 Skpr. 3½ Fdk. Havre, erholdt ved Omboniteringen en Nedsættelse i denne Afgift med i alt 59 Tdr. 3 Skpr. 3 Fdk. Havre, saaledes at den samlede Afgift af de vedkommende Lodder altsaa fremtidig udgjorde 97 Tdr. ½ Fdk. Havre. Kommissionen afgav Indberetning om sit Resultat⁷³⁾ og tilføjede den meget oplysende Bemærkning, „at, saafremt den fremtidige Afgift for samtlige 81 Arvefæsternes Udmarks-lodder var bleven reguleret efter den af Kommissionen foretagne Omtaksation, saaledes at altsaa Afgifterne vare blevne forhøjede, hvor Kommissionens Ansættelse vilde have medført saadan Forhøjelse, og ligeledes de Nedsættelser vare komme i Betragtning, der vare under 10 pCt., vilde Resultatet være blevet, at Afgifterne af samtlige 81 Lodder, der udgjorde 272 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. Havre, i alt kun vilde være blevne nedsatte til 234 Tdr. 6 Skpr. 1½ Fdk. eller med ca. 38 Tdr.“

Den nysnævnte Lov 9. December 1871 lagde vel en øjeblikkelig Dæmper paa den gamle Misfornøjelse og Uro blandt Arvefæsterne. Men nogle Aar efter gav Misfornøjelsen sig Luft igen og det med fornyet Kraft. — I Aaret 1875 indkom ca. 370 Husarvefæstere med et Andragende til Finansministeriet. Andragendet var affattet og ledsaget af en Skrivelse fra en Landinspektør samt en Byfogedfuldmægtig paa Bornholm og gik nu i Modsætning til alle tidligere Andragender og Henvendelser ikke ud paa nogen Nedsættelse, men derimod paa en Adgang til *Afløsning af Afgifterne*, deri indbefattet Rekognitionerne ved Ejerskifte. Ifølge Andragendet ønskedes der en Afløsning af de aarlige Afgifter med et Vederlag, fastsat til det 25-dobbelte Beløb af Afgifternes Værdi, beregnet efter Gennemsnittet af Kapitelstaksterne for Bornholm i de 24 Aar, 1851—74, og med Udskydelse af de 2 laveste og de 2 højeste Takster; Rekognitionerne ønskedes kapitaliserede ved en Multiplikation af de enkelte Beløb med 1⁶/₁₀. Skrivelsen ændrede Andragendet derhen, at der nu ønskedes en Afløsning efter Gennemsnittet af Kapitelstaksterne for Aarene 1847—70, idet Kapitalværdien af Afgifterne i øvrigt skulde udregnes paa samme Maade. Eftersom Arvefæsterne imidlertid ikke saa sig i Stand til at indbetale Afløsningssummen kontant, gik Andragendet fremdeles ud paa, at nævnte Sum maatte forblive indestaende i Ejendommene imod Udstedelsen af behørig Panteobligation og derefter forrentes og afdrages med 5 pCt. aarlig af Gældens oprindelige Beløb, saaledes at 4 pCt. p. a. af det til enhver Tid skyldige Beløb regnedes som Rente og Resten som Afdrag. Endvidere ønskedes Panteobligationerne udstedte paa ustempet Papir, ligesom der anholdtes om, at de øvrige til Forholdets Ordning fornødne Foranstaltninger maatte træffes uden Udgift for Arvefæsterne. Som Bevægrund opstillede Andragendet først en Sammenligning mellem de Vilkaar, hvorunder Bortarvefæstningen havde fundet Sted paa Bornholm og de i Lov 8. April 1851 — om Salg til Selvejendom af Domænefastegodset i den øvrige Del af Landet — indeholdte Vilkaar for Godsets Afhændelse; herefter vare formentlig de bornholmske Fæstejorder blevne betalte „en Del dyrere“ end de ifølge nævnte Lov afhændede Domænejendomme. Dernæst henvistes til de gamle Besværing over, at der i al Almindelighed var paalagt Arvefæsterne alt for høje Afgifter ved Arvefæstets Oprettelse, navnlig for de tillagte Jorders Vedkommende, i hvilken Henseende Andragendet opstillede nogle, til Dels nye Beregninger. Men navnlig henviste Andragendet til den Omstændighed, at Loven af 25. Marts 1871 — angaaende en Afløsning af de Statskassen tilflydende, kontraktmæssige Afgifter — ikke havde frembudt lige saa gunstige Afløsningsvilkaar for de bornholmske Arvefæstere for som Flertallet af Statens øvrige Arvefæstere — hvorfor Loven slet ikke var bleven benyttet af Arvefæsterne paa Bornholm. Den i Loven ansatte Pris paa Havren af 3 Rdhr. 40 Sk. pr. Td. stemte nemlig med Gennemsnitstaksten for Sjællands Stift i de 24 Aar, 1847—70 med Udskydelse af de 2 højeste og 2 laveste Takster, medens Gennemsnitstaksten for Bornholm for det samme Tidsrum og ligeledes med Udskydelse af de 2 højeste og laveste Takster var 36 pCt. lavere. Endelig anførtes det i Andragendet, at Rønne Kommune med Indenrigsministeriets Samtykke havde bevilget, at de Arvefæsteafgifter, der paahvilede Kommunens bortarvefæstede Udmarksjorder, bleve afløste paa den ovenfor angivne Maade, og det uagtet Jorderne i sin Tid vare afhændede ved offentlig Auktion.

Under Behandlingen af dette Andragende i Ministeriet⁷⁴⁾ fastsloges først, at der intet Hensyn kunde tages til de atter fremdragne Besværing over de høje Afgifter; saa-

⁷³⁾ Meddelelse herom er trykt i Ministerialtidende for 1873, B. Pag. 265. Det bemærkes, at Kommissionens Protokol er vedlagt Arkivsag J. Nr. G. D. J. 138/1873.

⁷⁴⁾ Se J. Nr. G. D. J. 977/1875.